

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce: *Ženské aspekty mojí herecké postavy*
Autorka práce: Luciana Tomášová
Studijní program: Herectví činoherního divadla
Typ studijního programu: magisterský

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Luciana Tomášová nahlíží ve své diplomové práci tvorbu herecké postavy s důrazem na „ženské aspekty“. Mohla si jako herečka vůbec počínat jinak? Jistěže. Mohla kupříkladu dělat, že na tom nesejde. Ale nebyla by to škoda? Zvolená perspektiva totiž přináší řadu objevných zjištění o údělu ženy vepsaném do uměleckých děl (v zásadě tří „mužských“ autorů Jaroslava Havlíčka, Jeana-Paula Sartra a Jáchyma Topola), především však o herecké práci čerpající z ženské energie. Moderní autorský mýtus *Sestra* ještě akcentoval možnost spatřovat v této energii archetypální sílu, napojenou na přírodní cyklus. A to včetně vnitřního tématu „výbuchu svobody“, který ovšem nelze ztvárnit herecky „bezbřezě“.

Aktuálnost tématu (a relevance zvolené metodologie v případě diplomové práce):

Třebaže se Tomášová ve své práci zamýšlí nad „zvýšenou citlivostí“, „sexualizovaným násilím“ a „bezpečným prostorem“, kategoriemi dnes více než frekventovanými, nevztahuje je přímo k žádnému aktuálnímu „myšlenkovému proudu“. Jsou přirozeným vyústěním promýšlení vlastního přístupu k herecké tvorbě a jsou prostoupeny osobním ručením (vpravdě autentickým! osobním ručením), nikoliv apriorním přitakáním současným „hnutím“. O přístupu Tomášové výmluvně svědčí fakt, že napsala v základu *feministickou* diplomovou práci, aniž by v ní tento termín (feminismus) jedenkrát použila. Abych parafrázoval její vlastní větu ze Závěru práce: její „*boj za práva žen*“ nemá (pouze) obecný charakter.

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:

Za zcela mimořádné považuji ty části práce, které diplomantka věnovala *podtextu*. Tomášová nás dokonce opakovaně nechává nahlédnout do osobních zápisků – myšlenkových pochodů postavy uplatnitelných v uzlových bodech hry. Tomášová promýšlí vlastní zvýšenou emocionalitu a de facto „znovuobjevuje“ Diderotův *herecký paradox*. Zatímco v životě je představa rozumu držícího emoce pevně na uzdě lichá, emoce postavy by herečka ráda ve svých rukou měla. Podtexty, které si k tomu Tomášová chystá, jsou inspirativní ve své protichůdnosti (vnitřní dramatičnosti – ten z 22. 1. 2024 dokonce připomene situaci Anny z Langerovy *Periferie*) a vyvrací představu podtextů coby „lušťovek“ s jednoznačnou tajenkou. Tomášové přístup daleko spíše odpovídá vlivu nevědomí (a podvědomí) na veškeré lidské konání. Nevědomí (a podvědomí) člověk ve své moci plně nemá, zato jím může herec obdařit svou postavu pomocí „podtextů“.

Logická stavba a členění práce:

Práce je logicky členěna a její „gros“ spočívá v reflexi zkoušení inscenace *Sestra*.

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Diplomantka naplnila formální požadavky kladené na tento typ závěrečné písemné práce.

Práce s informačními zdroji:

Tomášová si nejednou klade tytéž otázky, které si před ní kladl (nejpozději) K. S. Stanislavskij: „Intenzivní reakce na podněty uchovávají vzpomínky na situace, které si chci pamatovat. Zjišťuji, že je to plodné pro budoucí tvorbu.“ (str. 2) „Proč je to někdy tak lehké a někdy tak těžké? Je to samozřejmě mým rozpoložením, ale chci takto do budoucna stále plavat? Přála bych si umět zvládat své tělo i psychiku do té míry, aby mé rozpoložení na jevišti nebylo nahodilé [...]“ (str. 16) „Ale jak být na jevišti vyčerpaný jako postava, a ne jako herec?“ (str. 23) Ač se Stanislavského jméno v práci neobjeví, není jistě náhodou, že základní teoretickou oporu (aplikovanou na vlastní zkušební proces) poskytla Tomášové *Hercova cesta: O herecké technice* M. A. Čechova.

Na několika místech postrádal oponent poznámku, odkud je právě citováno (namátkou s. 11 či 35).

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň:

Práce je psaná bohatým, kultivovaným jazykem. Adekvátně (autenticky) působí i většina „subjektivně zbarvených“ míst (mj. na str. 33: „... důležitost a ojedinečnost každé živé dušičky“).

Vytknout lze občasné (leč průběžné) chybování v interpunkci.

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Práce se soustředí na téma „ženství“ – jaké je to být ženou, jaké je to být herečkou, co je „zapsáno“ v ženských dramatických postavách. Přesto (nebudme překvapeni) dospívá k obecnějším zjištěním o povaze herecké práce a o možnostech člověka vůbec. Jakkoliv danou problematiku nahlíží maximálně osobně, ze svého života (osobního i studentského) volí vkusně jen ty okolnosti a příklady, které bezprostředně souvisejí s hereckou tvorbou (silné stránky a slabiny). Upřímná snaha poznat, kým vlastně (jako Luciana Tomášová) jsem, přijmout to a pracovat s tím, souvisí vždy s touhou uplatnit to následně v herectví (aby to k něčemu bylo nejen Tomášové, ale i divákům). Pozoruhodné je rovněž zamyšlení nad rozdílem vystupování „v roli“ zpěvačky a herečky – s příslušnými stupni pocíťované svobody a sebevědomí. Ocenit je třeba také prokazovanou kultivací schopnosti dramaturgického čtení: „díky hereckému výcviku si lépe dokážu navodit představu, jak by jednotlivé scény mohly vypadat na jevišti“.

Po přečtení Tomášové diplomové práce musí oponent s potěšením konstatovat, že tento typ umělecké reflexe je zatím zcela mimo možnosti umělé inteligence.

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

1. Charakterizujte prosím jazyk Jáchyma Topola a přibližte nároky, které klade na hereckou práci.
2. O postavě Potoka píšete: „... hledá spřízněnou duši, kterou mu předurčila jeho Psice [...] Zmiňuje, že už se to blíží. Divák ji tedy hledá s ním. Je v napětí a sleduje všechny ženy, zda se v nich neobjeví 'ta ona – Sestra'.“ Spatřujete v tomto principu nějakou podobnost s Horváthovým Donem Juanem (vracejícím se z války)? A přišla jste si během zkoušení ve Východočeském divadle Pardubice ještě na něco, co by nyní mohlo rozvinout téma Vámi předkládané diplomové práce?

Doporučení práce k obhajobě:	doporučuji
Navrhovaná klasifikace:	B
Datum vypracování posudku:	17. 6. 2024

POSUDEK TVŮRČÍHO VÝKONU

Název tvůrčího výkonu: role Černá v inscenaci Sestra

Práce na postavě Černé v jevištní adaptaci románu Jáchyma Topola Sestra byla pro Lucianu Tomášovu hledáním náležitého poměru mezi osobním a cizím (míra identifikace s postavou, vcítění a odstupu), všednodenním a mimořádným (mezi barovou zpěvačkou a takřka mýtickou bytostí), racionálním a intuitivním. Jak si navodit fyzické a psychické stavy plynoucí z tak mezních situací, jako jsou znásilnění či vražda bližního? Jak vytvořit postavu, která má být „ta ONA“ (eponymní „Sestra“, exponovaná předchozími situacemi)? A hlavně, s jakou energií se do toho všeho vrhat? Už v diplomové práci byla nápadná absence bližšího vykreslení vztahu herečka–režisér v průběhu vlastního zkoušení. Tomášová sice dramaturgici Dany Hlaváčové a Kryštofa Krejčího přiznává „geniálnost“ (str. 11), vše ostatní ale jako by spočívalo povýtce na ní. Není to ale svým způsobem přijetí podstaty (úkolu) herecké práce? V případě absolventské role navíc s přesvědčivým výsledkem.

Navrhovaná klasifikace: B

doc. MgA. Milan Šotek, Ph.D.

17. 6. 2024